

Секція: Державне управління, самоврядування і державна служба

Бабенко Володимир Юрійович

ад`юнкт

Національного університету цивільного захисту України

м. Харків, Україна

СПЕЦИФІКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Основна мета цього дослідження розглянути специфіку нормативно-правового механізму у сфері соціальних конфліктів, яким чином в законодавстві реалізоване питання щодо недопущення, мінімізації та вирішення соціальних конфліктів, що виникають між Державою та громадянами, між різними низками державних установ, у трудових відносинах та у соціальній сфері в цілому.

Розпочнемо розгляд питання соціальних конфліктів у законодавстві з основного Закону України – Конституції України, де у статті 3 зазначено наступне: Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1]. Спираючись на вищевикладене Держава виступає гарантом для громадян у сфері соціальних конфліктів, зобов'язуючи себе у забезпеченні запобігання і ліквідації соціальних конфліктів.

Другий нормативний документ який вирішує низьку питань із виникнення соціальних конфліктів це Закон України Про запобігання корупції. Цей закон розглядає та вирішує питання запобігання корупції, потенційного конфлікту інтересів та реального конфлікту інтересів.

Як визначено у статті 1 частині 1 Закону України Про запобігання корупції: потенційний конфлікт інтересів - наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень [2]. Реальний конфлікт інтересів - суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень [2]. Таким чином через цей Закон було змінено велику кількість законодавчих документів та він виступає дієвим механізмом запобігання соціального конфлікту між представниками влади та громадянами.

Закон України Про доступ до публічної інформації теж виступає свого роду механізмом запобігання соціального конфлікту. У статті 2 часті 1 зазначено: метою цього Закону є забезпечення прозорості та відкритості суб'єктів владних повноважень і створення механізмів реалізації права кожного на доступ до публічної інформації [3]. Даний Закон дозволяє громадянам бути більш обізнаними та запобігає виникненню ряду соціальних конфліктів.

У главі 1 статті 2 абзаці 2 Кодексу законів про працю України затвердженого Законом № 322-VIII від 10.12.1971 написано: працівники реалізують право на працю шляхом укладення трудового договору про роботу на підприємстві, в установі, організації або з фізичною особою. Працівники мають право на відпочинок відповідно до законів про обмеження робочого дня та робочого тижня і про щорічні оплачувані відпустки, право на здорові і безпечні умови праці, на об'єднання в професійні спілки та на вирішення колективних трудових конфліктів (спорів) у встановленому законом порядку, на участь в управлінні

підприємством, установою, організацією, на матеріальне забезпечення в порядку соціального страхування в старості, а також у разі хвороби, повної або часткової втрати працездатності, на матеріальну допомогу в разі безробіття, на право звернення до суду для вирішення трудових спорів незалежно від характеру виконуваної роботи або займаної посади, крім випадків, передбачених законодавством, та інші права, встановлені законодавством [4]. Таким чином реалізовано механізм запобігання та вирішення соціальних конфліктів пов'язаних з трудовою діяльністю громадян.

У статті 1 Адміністративного Кодексу України визначено: Завданням Кодексу України про адміністративні правопорушення є охорона прав і свобод громадян, власності, конституційного ладу України, прав і законних інтересів підприємств, установ і організацій, встановленого правопорядку, зміцнення законності, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі точного і неухильного додержання Конституції і законів України, поваги до прав, честі і гідності інших громадян, до правил співжиття, сумлінного виконання своїх обов'язків, відповідальності перед суспільством [5]. У статті 1 частині 1 Кримінального Кодексу України. зазначено: Кримінальний Кодекс України має своїм завданням правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання злочинам [6]. У статті 34 частині 1 пункті б підпункті 9 Закону України Про місцеве самоврядування в Україні написано, що до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад делеговані повноваження щодо участі у соціальному діалозі, веденні колективних переговорів, укладенні територіальних угод, здійсненні контролю за їх виконанням, вирішенні колективних трудових спорів (конфліктів) щодо

підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території; повідомна реєстрація в установленому порядку колективних договорів і територіальних угод відповідного рівня [7]. Таким чином, ми бачимо що ці законодавчі документи регулюють та вирішують питання соціальних конфліктів.

Також розглянемо сучасні програмні документи на базі яких вже створено та будуть створюватись закони та підзаконні акти. Доктрина збалансованого розвитку «Україна 2030» є спробою систематизації соціально-економічного поступу країни з метою вироблення принципів і механізмів майбутнього збалансованого розвитку та обґрунтування його горизонтів для України [8] вона розглядає питання соціальної сфери зокрема бідності та направлено та вирішення конфліктів у соціальній сфері. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року містить в собі стратегічну ціль № 3 Подолання бідності та скорочення нерівності, зокрема гендерної [9] на основі котрої вийшов Указ Президента України Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року [10] який буде вирішувати багато соціальний конфліктів.

В цій роботі було здійснено лише поверхневий розгляд нормативно-правового механізму у сфері соціальних конфліктів, які найчастіше зачіпають життя громадян. Но вже проаналізувавши їх можна побачити, що конкретних документів регламентуючих запобігання, врегулюванню або зупиненню конфліктів не має. В Державі постійно проводяться різні реформи, які направлені на зміну нормативно-правових документів, але як правило вони взагалі не зачіпають сферу соціальних конфліктів. Низька законодавчих документів потребують не тільки оновлення, але і розробки нових документів. А для сталого та стабільного функціонування Держави необхідно провести глибокій аналіз нормативно-правового механізму у сфері соціальних конфліктів та розробити ряд законодавчих документів

які побічно або конкретно реалізували запобігання, мінімізацію та вирішення конфліктів у соціальній сфері.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. 1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/>
2. Закон України Про запобігання корупції // Відомості Верховної Ради України. 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/>
3. Закон України Про доступ до публічної інформації // Відомості Верховної Ради України. 2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17/>
4. Кодекс законів про працю України затверджений Законом № 322-VIII від 10.12.1971 // Відомості Верховної Ради. 1971. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08/>
5. Адміністративний Кодекс України // Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/>
6. Кримінальний Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/>
7. Закон України Про місцеве самоврядування в Україні // Відомості Верховної Ради України. 1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/>
8. Жилінська О. УКРАЇНА 2030: Доктрина збалансованого розвитку / О. Жилінська, О. Мельничук, Л. Антонюк, О. Гуменна, А. Радчук, Я. Столярчук, С. Тарута, Г. Харламова, Н. Чала, О. Шнирков, О. / Видання друге. Л.: Кальварія, 2017. 164 с.
9. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf/

10. Указ Президента України Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року від 30 вересня 2019 року № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019>